

Al-g. 576

Sprawozdanie

Komisji administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia funduszu pożyczkowego dla ogniotrwałego krycia dachów, zmiany ustaw budowniczych i ustawy o reprezentacji powiatowej i w przedmiocie ustawy o policyi ogniowej.

Wysoki Sejmie!

Nieszczęścia, jakie na kraj spadały od całego szeregu lat, pod postacią licznych a w ostatnich czasach coraz liczniejszych pożarów, które rok rocznie przynosiły szkodę przeciętnie w sumie około 10 milionów koron, były i są przyczyną, że szukano środków zaradczych dla zapobiegania złemu dla ratowania kraju i jego ludności przed niepowetowanymi szkodami dla podtrzymywania siły finansowej kraju, dla obrony majątku narodowego, który przez pożary powolnie malał i kurczył się bez nadziei refundowania go nawet w dwóch następnych pokoleniach.

Liczne do tego celu zmierzające wnioski posłów sejmowych datują się od roku 1865 a wchodziły one do Wysokiego Sejmu z coraz większym naciskiem, bądź jako żądania zaprowadzenia przymusowej asekuracji, bądź jako żądania wprowadzenia ustaw budowlanych i ogniowych, bądź jako żądania utworzenia funduszu krajowego na cele obrony pożarnej, bądź jako żądania zaprowadzenia podatku na towarzystwa asekuracyjne nałożyć się mającego, bądź też wreszcie jako żądania zmiany już istniejących i obowiązujących ustaw budowlanych i ogniowych.

Sprawa przymusowej asekuracji nie doczekała się załatwienia a pozostało na obietnicy c. k. rządu, że z biegiem czasu projekt dotyczącej ustawy ramowej radzie państwa zostanie przedłożony.

Ustawy budowlane i ogniowe zostały w kraju wprowadzone, jednak ustawy te nie są dostatecznie stanowcze i złemu zaradzające, a dziwić się temu nie trzeba i nie można, bo redakcja ustaw tych przyszła do skutku pod wpływem przeświadczenia o ubóstwie ludności włościańskiej i miejskiej, która przy gwałtownej zmianie stanu rzeczy nie była w możności znieść ciężaru, jaki obok podatków i dodatków do nich z dniem każdym wzrastających z wykonaniem ścisłym ustaw tych, musiałyby materialnie ją rujnować i nadmiernie obdłuzać.

Niestety dobra wola i rzekoma obrona ludności w chwili redagowania ustaw tych okazała się przeciw zgubną, jak doświadczenie nauczyło i po dziś dzień poucza a obecnie stoimy przed nieubłaganą koniecznością naprawienia tego, co wędle ówczesnego pojęcia, któremu zresztą nie zarzucić nie można, prawie niemożliwym było. tj. koniecznością zmiany ustaw sięgającej do kieszeni i ofiarności kraju z jednej a do kieszeni ludności w dotkliwy sposób z drugiej strony.

Utworzenie projektowane funduszu 100.000 K na cele obrony pożarnej kraju nie przyszło do skutku w roku 1904 ale i słusznie, bo tego rodzaju pomoc na cele obrony pożarnej dla kraju największego między krajami w radzie państwa reprezentowanymi, nie byłaby żadną pomocą, a doprowadziłaby tylko do rozgoryczenia na wypadek odmówienia jej interesowanym wprost dla braku funduszu po wyzerpaniu tak małej sumy.

Zaprowadzenie podatku na towarzystwa asekuracyjne nałożyć się mającego, nie jest jeszcze przeprowadzonym a ponieważ Wysoki Sejm w tej mierze ma zdecydować, skoro materyał jest przygotowany, dlatego sprawę tę należy pozostawić na razie na uboczu.

Komisya administracyjna przekonana najmocniej, że przez utworzenie funduszu pożyczkowego dla ogniotrwałego krycia dachów, spada na kraj finansowo słaby, nowy znaczny ciężar a przez wprowadzenie zmian ustaw budowlanych przypadnie ludności w kraju mniej lub więcej odczuć się dający ucisk, wita przecież z zadowoleniem przedłożenie Wydziału krajowego z dnia 9. września 1905 r. LW. 61.477 a ma uzasadnioną nadzieję, że kraj cały zadowolenie to podzielał będzie, zwłaszcza jeżeli projekt przedłożony ubierze się, o ile dotyczy funduszu, w formę uchwały sejmowej a o ile dotyczy zmiany ustaw, w ustawę, bowiem jakkolwiek przez pozytywne załatwienie spraw tych, niebezpieczeństwo pożarów nie zostanie usunięte, to przecież zmniejszyć się niewątpliwie musi, co już będzie częścią wygranej. Biorąc za podstawę projekt Wydziału krajowego, Komisya administracyjna nie we wszystkich kierunkach podziela zapatrywania Wydziału krajowego, zapatrywania atoli Komisji nie daleko odbiegają od zapatrywania Wydziału krajowego i ostatecznie zejść się mogą.

Projekt Wydziału krajowego po myśli uchwał zeszlórocznych Wysokiego Sejmu rozpada się na trzy główne działy a mianowicie:

1. Dział o utworzeniu funduszu pożyczkowego dla ogniotrwałego krycia dachów.

2. Dział zmierzający do zmiany ustaw budowlanych a z tem w połączeniu zaprowadzenie ustawy dla Zakopanego, względnie poddanie tej miejscowości a wogóle uzdrowisk krajowych pod jedną z ustaw już obowiązujących z odpowiedniami zmianami.

3. Dział mający na celu przedłożenie projektu ustawy o policyi ogniowej dla wsi.

Przystępując do działu pierwszego tj. utworzenia funduszu pożyczkowego dla ogniotrwałego krycia dachów, twierdzić należy, że w tej mierze nie może być dwóch zdań i że ten fundusz jak najspieszniej w życie wprowadzić trzeba. Kwestya może atoli być sporną, czy fundusz miliona koron, chociaż dość znaczny odpowie rzeczywistym potrzebom i wymaganiom i czy kraj, który na tę wstępuje drogę, w większej części w tym kierunku spełnia zadanie a poniekąd obowiązek na nim ciążyący.

Komisya twierdzi, że fundusz ten miliona koron jest w stosunku do rozmiaru kraju za szczupły, nie odpowie zadaniu a tem samem nie osiągnie celu, jaki przy widocznie najlepszych intencjach został zamierzony.

Niedokładny, dowolny a tylko przybliżony rachunek uzasadnia twierdzenie to w zupełności.

Wedle urzędowych dat przez c. k. żandarmeryę w roku 1905 zestawionych, powiat bocheński obejmuje 19.184 zabudowań mieszkalnych nieogniotrwałe krytych, nie licząc w to zabudowań gospodarczych. Na inne powiaty, co do obszaru mniejsze i mniej ludne przypadnie budynków mniej, co wątpliwości nie ulega, jednak z całą stanowczością twierdzić należy, że przeciętna ilość budynków nieogniotrwałe krytych przypadnie na jeden powiat autonomiczny 11.000.

Kraj nasz obejmuje 74 powiatów zaczętem wedle przybliżonego rachunku przypada na cały kraj 814.000 budynków mieszkalnych. Wedle zaczerpniętych informacyj od ludzi fachowych przeciętne kosztta pokrycia ogniotrwałego jednego budynku bądź dachówką glinianą, bądź dachówką cementową wynoszą najmniej 500 K. Biorąc za podstawę kwotę 500 K, kosztowałoby pokrycie budynków w całym kraju sumę 407.000.000 K. W przypuszczeniu, że zaledwie $\frac{1}{3}$ część ludności znajdzie się w tem położeniu, że będzie potrzebowała pożyczki z funduszu dla ogniotrwałego krycia, okazałoby się zapotrzebowanie gotówki na zupełne pokrycie $\frac{1}{3}$ części dachów w wysokości 13.570.000 K.

Ten elementarny pogląd wszakże nie może być brany za podstawę, bo gdyby tak być miało to i suma 2 i 3 miliony koron nie byłaby dostateczną na zaradzenie potrzebom w tym kierunku, natomiast liczyć się należy z faktem, że w kraju istnieje kilka fabryk dachówek, że okolice które te fabryki posiadają, już w bardzo znacznej części wiele dachówki na ogniotrwałe pokrycie zużywają, dalej z faktem, że ludność małomiejska i wiejska w zrozumianym własnym interesie

bardzo często dachówką się posługuje, wreszcie także z faktem, że dachówka w dzisiejszym stanie fabrykacyi dorównuje wartości gonta a nawet już jest nieco tańszą a przytem w stosunku do gonta bardzo trwałą.

Te względy każą się spodziewać, że wielka część ludności nie oglądając się na fundusz pożyczkowy a mając na oku bezpieczeństwo własne i tę okoliczność, że dachówka jest materiałem bardzo długo trwałym, będzie i dalej materiał ten na krycie ogniotrwałe konsumować, wskutek czego cyfry powyższe na setki milionów obliczone, znakomicie się zmniejszą, wszelako i w takim stanie rzeczy fundusz pożyczkowy w sumie jednego miliona koron, będzie bardzo małym w stosunku do zapotrzebowania i nie odpowie celowi, jaki kraj przez stworzenie funduszu pożyczkowego zamierzył dla ratowania majątku narodowego od powolnej zagłady.

Wobec tego wedle zasady bis dat qui cito dat, przyjść się musi do przekonania, że fundusz pożyczkowy, jeżeli rzeczywiście ma należyte przynosić usługi, winien być co najmniej do półtora miliona koron podwyższonym.

Finansowo dla skarbu kraju nie będzie wielkiej różnicy, bo biorąc 4% oprocentowanie kapitału oraz tę okoliczność, że opłata procentu należy do kraju, różnica wynosić będzie 20.000 K a tę ofiarę kraj znieść powinien, zwłaszcza, że przez wydatniejszą pomoc zwiększy się siła podatkowa ludności a zatem i wydatność dodatków krajowych, na których kraj w zasadzie finanse swoje opiera.

Nie może zatem komisya administracyjna podzielać zapatrywania Wydziału krajowego, że proponowany fundusz pożyczkowy w sumie miliona koron uważać należy na razie za wystarczający a zwłaszcza dlatego, że równocześnie tak Towarzystwo asekuracyjne w Krakowie i Towarzystwo „Dniestr“ wdrożyły już akcyę, mającą na celu ogniotrwałe krycie a to akcyę przez udzielanie pożyczek.

Między jedną a drugą akcyą wielka jest różnica, kraj bowiem przychodzi z pomocą pożyczkami bezprocentowemi, Towarzystwa zaś asekuracyjne pożyczkami na 4% oprocentowanemi, które po doliczeniu kosztów skryptów i należytości skarbowych, po doliczeniu kosztów manipulacyi przez Wydziały powiatowe prowadzi się mającej, gdyż pożyczki tylko radom powiatowym udzielane będą z obowiązkiem udzielania ich włościanom i mieszczenom w małych częściach i z obowiązkiem ściągania ich na własny rachunek rad powiatowych, niewątpliwie wynosić będą oprocentowanie po 4½% a zatem równać się będą pożyczkom komunalnym w powiatowych kasach oszczędności, które łatwiej do skutku dojść będą mogły z tym dodatkiem, że przy pożyczkach komunalnych powiat nie bierze na siebie żadnej odpowiedzialności, zaś przy pożyczkach z Towarzystw asekuracyjnych staje się bezpośrednim dłużnikiem Towarzystwa z wszelkimi z tem połączonemi konsekwencyami.

Komisya administracyjna nie wątpi, że gdyby regulatywy Towarzystw asekuracyjnych na to pozwalały, Towarzystwa te udzielałyby także pożyczek bezprocentowych, bo leżałoby to także w części w interesie tych Towarzystw i ich członków, skoro jednak to być nie może, to pozostać musi przy dzisiejszej praktyce, której żadną miarą nie można odmówić chęci służenia krajowi i dobrej sprawie, jaką jest niewątpliwie pomaganie do ogniotrwałego krycia i to pomaganie pożyczkami stosunkowo niskoprocentowemi.

W każdym razie udzielanie pożyczek przez Towarzystwa asekuracyjne, jest akcyą podjętą i pomyślaną dość szczęśliwie a gdyby z pożyczek tych korzystali tylko ci, którzy do bezprocentowych pożyczek krajowych nie będą zmuszonymi się odnosić, to przecież akcyą ta bez dodatnich rezultatów nie pozostanie i łącznie z pożyczkami z funduszu krajowego stworzyć się mającego, pobieranemi i z pożyczkami komunalnymi z powiatowych kas oszczędności, stanowić będzie zaokrągloną całość.

Jakkolwiek z tego, co wyżej podniesiono, wynika, że tak Towarzystwa asekuracyjne jakoteż powiatowe kasy oszczędności, jeżeli wstępują na drogę udzielania pożyczek na ogniotrwałe krycie, podejmują wspólną akcyę z krajem, to przecież ściśle rzecz biorąc, właściwem źródłem, z którego czerpać ma ludność a szczególnie ludność mniej zamożna na cele ogniotrwałego krycia, będzie fundusz pożyczkowy krajowy, który przy uwzględnieniu wszystkich wyżej przytoczonych okoliczności stanowczo w wysokości jednego miliona będzie za mały i niedostateczny, będzie znowu półśrodkiem, któremu wprawdzie racyi odmówić nie można, ale który przecież nie będzie taką pomocą, jakiej się na prawdę od kraju spodziewać należy.

Podnieść więc trzeba ten fundusz koniecznie do sumy półtora miliona.

Suma ta należycie używana i obracana a regularnie przez dłużników względnie przez instytucje pożyczające zwracana, dość szybko potrzebom zadość uczyni, przyczyni się bardzo do bezpieczeństwa ogniowego, ku ogólnemu pożytkowi.

Jeżeli się zaś zważy, że równocześnie z utworzeniem funduszu pożyczkowego, dokonują się zmiany ustaw budowlanych i ogniowych, które znowu bezpieczeństwo ogniowe mają na względzie, że zmienione ustawy należycie wykonywanymi będą, czegooby w ogóle życzyć należało, to przy współdziałaniu takich dwóch czynników, przyjsię musi w niedalekiej przyszłości do takiego stanu, bezpieczeństwa pod względem ogniowym, jakie już w innych krajach koronnych panuje a co za tem idzie, do podniesienia się materyalnego kraju.

Wysoki Sejm tworząc tego rodzaju fundusz, może i ma prawo powiedzenia do ut des, t j. ma prawo przystąpienia do dalej idących zmian obowiązujących ustaw, ma prawo obostrzenia ich, bo wskazuje i daje środki, jakimi przypuszczalną a chwilowy ucisk łagodnym być może.

Dlatego słusznie sprawa funduszu pożyczkowego ze zmianą przepisów obowiązujących ustaw łącznie jest traktowaną

Pozostaje do rozstrzygnięcia kwestya, jak należy użyć funduszu pożyczkowego, czy i o ile należy popierać fabrykację dachówki cementowej, w jakiej mierze i w jakim kierunku.

Wydział krajowy świadomy doniosłości sprawy jednej w kraju z najważniejszych, nim przyszedł ze swoim przedłożeniem, badał sprawę funduszu pożyczkowego z całą ścisłością a między innymi złożył ankietę, do której zaprosił liczny poczet osób fachowych, fabrykantów, profesorów i inżynierów. Ankieta odbyła się dnia 15. marca 1905 r. a wyniki jej streścił Wydział krajowy w swem przedłożeniu. Badając podane do protokołu ankiety z dnia 15. marca 1905 orzeczenia i opinie znawców, przyjsię się musi z powodu różnorodności ścierających się zdań do przekonania, że jakkolwiek większość znawców nie bardzo się przejmowała szczególną dobrocią dachówki cementowej, przecież uznala ją za materyał ogniotrwały, przyczem jednakże zaznaczyła, że dachówka cementowa, o ile produkowaną by była pod nadzorem i kierunkiem fachowym i należycie się odleżała, a to jest warunek najważniejszy, dać może dodatnie rezultaty, już z tego chociażby w dodatku powodu, że będzie tańszą. W każdym razie wedle twierdzenia znawców dachówka gliniana jest o wiele lepszą, odporniejszą i trwalszą, potrzebuje atoli wielkiego nakładu i znacznej bardzo fabrykacji względnie produkcji dla obniżenia jej ceny.

Z protokołu ankiety nie widać jednakże z całą stanowczością wyrażonego zdania o trwałości dachówki cementowej i jej odporności na działanie atmosferyczne i działanie ognia.

Z tem wszystkiem, jak już wyżej podniesiono, uznana została dachówka cementowa za materyał ogniotrwały.

W tym stanie rzeczy trudno zaiste Komisji administracyjnej zająć stanowisko na zupełnie pewnych oparte podstawach, bo odpowiedzialność w tym względzie jest bardzo wielka a przewidzieć nie można, co za lat dziesiątek praktyka pokaże, mieć należy jednak uzasadnioną nadzieję, że skoro wyroby betonowe rugują materyały drzewne i żelazo z bardzo dobrym skutkiem przy wszystkich budowach, to i dachówka cementowa zadaniu swemu odpowie, ale z zastrzeżeniem, że należycie i fachowo będzie produkowaną.

Bardzo pouczającą jest ocena krajowej Komisji przemysłowej przedłożeniem Wydziału krajowego na stronie 16. objęta, przemawia ona do rozumu a mając za sobą praktykę, nie jest do odrzucenia i w większej a nawet przeważnej części za nią pójśoby należało.

Komisya zbadawszy z całą ścisłością zebrany materyał, przyszła do przekonania, że przyszły fundusz pożyczkowy należy używać przedewszystkiem:

1. na tworzenie składów dachówek tak glinianych jakoteż i cementowych po powiatach, celem umożliwienia nabywania ich właścianom i małomieszczanom pod dogodnymi warunkami i ściśle po cenie własnych kosztów,

2. na wyrób dachówek cementowych w tych radach powiatowych, gdzie już we własnym zarządzie prowadzonym jest wyrób rur betonowych i gdzie jest gwarancya, że wyrób dachówek pod fachowym nadzorem i zgodnie z zasadami nauki prowadzonym będzie;

3. na zakładanie fabryk dachówek cementowych przy tych szczególnie radach powiatowych, zwłaszcza w okolicach górskich, gdzie dowóz tak dachówki

glinianej jakoteż i cementowej jest utrudniony i z wielkimi kosztami połączony, przyczem i inne rady powiatowe uwzględniane być powinny w miarę uznania Wydziału krajowego; atoli znowu pod warunkiem, że fachowy nadzór przy produkcji będzie zapewniony,

4 na bezprocentowe zwrotne w 10 latach, poręczone przez gminy pożyczki dla ubogiej ludności włościańskiej i małomiejskiej w celu ułatwienia jej krycia budynków ogniotrwałym materiałem.

Na tej zasadzie proponuje Komisya administracyjna do uchwały ustęp d) przy punkcie 3.

Oczywiście przy produkcji dachówki cementowej zejść się muszą prócz nadzoru fachowego odpowiedni materiał tj cement i dobry rzeczny piasek wolny od gliny i kurzu.

Zakładania małych bardzo fabryk przez prywatnych i bez nadzoru fachowego Komisya administracyjna doradzać nie może, nie może atoli w tym względzie stawiać stałej normy, bowiem i małe fabryki dachówki cementowej powstawaćby mogły i to na rachunek osób prywatnych, o ileby Wydział krajowy po należytem zbadaniu wszystkich okoliczności za stosowne to uznał.

Nie może Komisya i tego pominąć milczeniem że nie należy przez tworzenie licznych fabryk dachówek cementowych zwłaszcza w okolicach, gdzie istnieją fabryki wypróbowane dachówek glinianych, stwarzać niezdrowej konkurencji i rugować dachówkę glinianą rzekomo z tego powodu, że dachówka cementowa okazałaby się tańszą, bo jakkolwiek i ten wypadek by zachodził, to żadnej nie ulega wątpliwości, że dachówka gliniana jest materiałem lepszym i polecenia w każdym razie godnym a z drugiej strony wychodząc z zasady, że przemysł wyrobu dachówek jest jednym z przemysłów fabrycznych w kraju, należy przemysł ten podtrzymywać a nie wolno go przez zalewanie kraju materiałem gorszym doprowadzać do zaniku.

W ścisłym związku ze sprawą funduszu pożyczkowego i ze sprawą udzielania pożyczek reprezentacyom powiatowym na cele popierania ogniotrwałego krycia dachów, zostaje kwestya upoważnienia Wydziału krajowego do zezwolenia na te pożyczki w myśl §. 24. ustawy o reprezentacyi powiatowej.

W tej sprawie Komisya administracyjna przyłącza się w zupełności do wywodów Wydziału krajowego, gdyby bowiem o zezwolenie na każdą pożyczkę na cele ogniowe w tych powiatach, gdzie wysokość zobowiązań przekracza 50% podatków bezpośrednich, należało starać się u Wysokiego Sejmu, natenczas cel pożyczki takiej musiałby w wypadkach nagłych chybiać celu.

Przystępując do działu drugiego przedłożenia Wydziału krajowego proponującego zmiany niektórych postanowień ustaw z 13. października 1899 Nr. 133. Dz. u. kr., z dnia 4. kwietnia 1889 Nr. 31. Dz. u. kr., z dnia 14. lipca 1898 Nr. 70. Dz. u. kr., z dnia 28. kwietnia 1882 Nr. 77. Dz. u. kr. i poddającego gminę Zakopane pod przepisy ustawy z dnia 10. listopada 1891 Nr. 18. Dz. u. kr., stwierdzić należy z uznaniem, że zmiany proponowane są zgodne z postępem czasu, są z korzyścią dla dotyczących gmin, jakkolwiek stwarzają finansowo dość znaczne trudności dla poszczególnych właścicieli. nie można jednak ciągle trzymać się zasady często bardzo mylnj „niechaj będzie jak bywało“, bo ta zasada wiele złego już narobiła w życiu naszym narodowym, przyczyniła się do wielu nieszczęść a już pod względem bezpieczeństwa ogniowego pozostawiła straszne przykłady, jak na Brzesku, Słotwinie, Wiśniczu, Złoczowie, Nowym Sączu i wielu innych miejscowościach.

Jeżeli zaś kraj przez stworzenie funduszu pożyczkowego hojną ręką przychodzi z pomocą, to, jak to już wyżej nadmieniono, ma niezaprzeczone prawo do tego, aby warunki bezpieczeństwa ogniowego należycie zostały uregulowane, co zresztą da Bóg odpowiednio w przyszłości przyniesie owoce.

Biorąc pod rozwagę zmiany przepisów w poszczególnych ustawach, przychodzi Komisya administracyjna z propozycją zmian poszczególnych przepisów i to tak pod względem stylizacyi jakoteż i w rzeczy samej a mianowicie:

1. Odnosnie do ustawy z dnia 13. października 1899 Nr. 133. Dz. u. kr.

Paragrafy 7., 12., 14., 17., 18., projektu proponuje Komisya do przyjęcia bez zmiany.

Przepis §. 20. projektu winien uleść zmianie i tak:

W ustępie 2. zamiast słowa „pojedyncze“ winno wejść słowo „poszczególne“ jako stylistycznie odpowiedniejsze.

W ustępie 3. należy opuścić słowa: „Jeżeli budynek taki stanąć ma przy drodze, ulicy lub placu publicznym“ dodać zaś należy po słowach: „dziesięć metrów“ spójnik „a“.

W ustępie 4. alinea 2. zamiast „sześć“ ma być zamieszczone słowo „pięć“, dlatego że odległość taka zupełnie jest odpowiednią.

W ustępie 5. należy ze względów stylistycznych zamiast słów „można zezwolić odbudować“ mają wejść słowa „może być odbudowany“.

W ustępie 8. w miejsce słowa „gminy“ należy użyć słów „tej miejscowości“ a to ze względów stylistycznych

W miejsce ustępu 9. proponuje Komisya ustęp następujący:

Budynki piętrowe należy pokryć materiałem ogniotrwałym, zaś dachy nieogniotrwałe na takich budynkach należy zastąpić dachem ogniotrwałym w przeciągu lat 10 od wejścia w życie tej ustawy.

Na łatanie takich dachów w powyższym okresie lat 10 może zwierzchność gminna zezwolić tylko wówczas, jeżeli wiązanie stolca jest zdrowe i jeżeli nie więcej jak czwarta część całego pokrycia wymaga odnowienia.

W miejsce ustępu 10. proponuje Komisya zmianę a zmieniony ustęp brzmiał będzie:

„Ściany, przy których znajdują się kominy, piece i ogniska, winny być w przestrzeni pół metra od komina a jednego metra od pieca lub ogniska zupełnie murowane z cegiel lub kamienia“.

W ustępie 13 lit. c) ze względów stylistycznych należy w miejsce słów „na jednym i tym samym gruncie“ zamieścić słowa „na gruncie tego samego właściciela“, a po słowie cerkwi należy dodać słowo „oraz“.

Po długiej a wyczerpującej dyskusji przyszła większość znaczna Komisji do przekonania, że ustęp 14. §. 20. projektu należy w zupełności skreślić jako przeciwny przepisowi §. 365. u. c., oraz art. V. ustawy z dnia 21. grudnia 1867 Nr. 142 Dz. u. p., projekt bowiem wprowadza wyłączenie nie proponując równocześnie wynagrodzenia za grunt, względnie ubytek pożytku z gruntu, który nie może być zabudowanym.

Przepisy §§. 32., 36., 40., 55. projektu proponuje Komisya do przyjęcia bez zmiany.

2. Odnośnie do ustawy z d. 4. kwietnia 1889 Nr. 31. Dz. u. kr. w brzmieniu ustawy z dnia 14. lipca 1898 Dz. u. kr. Nr. 70.:

Paragraf 15. projektu proponuje Komisya do przyjęcia bez zmiany.

W przepisie §. 19. projektu ustępie 9. należy dla jasności wypuścić słowa: „przed wdrożeniem czynności przez Wydział powiatowy“.

W przepisie §. 20. należy ze względów stylistycznych i gramatycznych w miejsce słów „sporządzając plan regulacyjny“, zamieścić słowa: „przy sporządzaniu planu regulacyjnego“.

W przepisie §. 24. projektu w miejsce słowa „w ogóle“ w ustępie 1., należy ze względów stylistycznych zamieścić słowa „z reguły“.

W ustępie 2. tego paragrafu należy opuścić słowa: „czyli w całej gminie lub tylko w pewnych jej częściach budynki należy stawiać tylko z ogniotrwałego materiału, względnie“ — nadto należy wypuścić słowo „także“ po słowach „stawiać budynki“, zaś po słowach „wnioski swoje“ dodać słowo „czy i“.

Przepis §§. 25. i 45. projektu proponuje Komisya do przyjęcia bez zmiany.

W przepisie §. 46. ustęp 2. projektu proponuje Komisya zamiast słowa „stać“, słowa „być stawiane“, zaś ze względów sanitarnych i ogniowych proponuje Komisya w ustępie tym po słowie „miejskiego“ słowa „w odległości co najmniej 300 metrów“.

W przepisie §. 47. projektu następujące zmiany są wskazane: w ustępie 1. zamiast słowa „w ogóle“, słowa „w regule“.

W ustępie 2. zamiast słowa „który“, słowo „jaki“.

W ustępie 3. proponuje Komisya po słowach „określony czas“ dodatek: „jednak nie na dłużej jak na lat 10, licząc od dnia wejścia w życie tej ustawy“, nadto należy w miejsce słowa „pojedyncze“ zamieścić słowo „poszczególne“.

W końcu proponuje Komisya przy tym paragrafie następujący dodatek:

„Dachów krytych materiałem ogniotrwałym, mających jednak ściany szczytowe drewniane, nie uważa się przy budynkach piętrowych za ogniotrwałe, przy budynkach parterowych niemurowanych dachy takie tylko wówczas za ogniotrwałe uważane będą, gdy drewniane ściany szczytowe są tynkowane“.

Przepis §. 48. projektu proponuje Komisya do przyjęcia bez zmiany.

W przepisie §. 56. projektu należy cały ustęp 2. opuścić a to ze względów estetycznych.

Przepis §. 61. projektu tj. ustęp jego 1. proponuje Komisya ze względów stylistycznych w zmienionem brzmieniu a mianowicie:

„O jakości materiału do urządzenia ogrodzeń używać się mającego rozstrzygają zwyczaje miejscowe“.

W ustępie 2. należy opuścić słowa „wzdłuż dróg publicznych, jakoteż na odgrodzeniach takich, które dotyczą zabudowań lub ogrodzeń sąsiednich“, a to ze względów bezpieczeństwa ogniowego.

W przepisie §. 72. projektu ustępie 2. po słowach „jest zdrowe i“ należy dodać „jeżeli“ — dla jasności i wyrazistości.

Przepisy §§. 74., 75., 76., 77., 79. i 82 proponuje komisya do przyjęcia bez zmiany.

3. Odnośnie go ustawy z 28. kwietnia 1882 Nr. 77. Dz. u. kr.

Paragraf 15. projektu proponuje Komisya do przyjęcia bez zmiany.

W przepisie §. 21. projektu ustępu 1. należy w miejsce słów „wogóle“ zamieścić słowa „z reguły“.

W ustępie 2. należy wypuścić słowa: „czyli w całej gminie lub tylko w pewnych jej częściach budynki należy stawiać tylko z materiału ogniotrwałego względnie“ zaś po słowach wnioski swoje należy dodać słowa „czy i“.

Przepis §. 42. proponuje Komisya do przyjęcia bez zmiany.

W przepisie §. 44. projektu należy w miejsce słowa „w ogóle“ zamieścić słowo „z reguły“.

Przepisy §§. 45. i 46. proponuje Komisya do przyjęcia bez zmiany.

W przepisie §. 54. projektu należy wypuścić cały ustęp 2-gi

W przepisie §. 62. ustępie 9. należy wypuścić słowa, „przed wdrożeniem czynności przez Wydział powiatowy“.

W przepisie §. 63. należy w miejsce słów „Sporządzając plan regulacyjny“ zamieścić słowa; „Przy sporządzaniu planu regulacyjnego“.

W przepisie §. 72. należy w ustępie 1. i 2. zamiast „pięciu“ zamieścić „dziesięciu“, albowiem czas lat 5 jest za krótki na zastąpienie dachu gruntowego dachem ogniotrwałym.

Gont zazwyczaj, jak uczy doświadczenie, nie ulega zniszczeniu wcześniej jak po siedmiu do 10 latach, gdy zaś mieszkańcy nie przewidując zmiany ustawy, pokrywali dachy gontowymi i do nich zastosowali stolce dachowe, przeto przeciąg czasu pięciu lat musiałby wychodzić na oczywistą szkodę a szkodę niezawinioną mieszkańców.

Przepisy §§. 73, 74, 75, 76, 77, 79 i 82 proponuje Komisya do przyjęcia bez zmiany.

4. Projekt ustawy w przedmiocie zaliczenia gminy Zakopane powiatu Nowy Targ pod przepisy ustawy z 10. listopada 1891 Nr 18. Dz. u. kr. proponuje Komisya do przyjęcia bez zmiany.

Zażalować wypada, że Wydział krajowy nie był w stanie przedłożyć projektu ustawy o policyi ogniowej dla wsi, bo jeżeli co jest nader piękną sprawą to ta właśnie.

Po wsiach naszych najczęściej zdarza się pożarów a zdarza się dlatego, że właśnie policya ogniowa nie jest uregulowaną, że brak wielki czuć się daje przyrządów do gaszenia, że bardzo wiele wypadków pożaru powstaje wskutek nieostrożności i braku nadzoru nad dziećmi, że ta zawiniona nieostrożność wywłaszcza przez pożar całe osady a tym sposobem pochłania rok rocznie nadmiernie majątek narodowy, który nie wnet odzyskać się daje.

Jest jednakże pewność, że co się nie stało w bieżącej sesji sejmowej, to stać się może w sesji najbliższej, dlatego też Komisya administracyjna odpowiednią zamieszcza rezolucję do przyspieszenia tej tak naglej a z korzyścią dla kraju w przyszłości będącej sprawy.

Nie od rzeczy będzie zaznaczyć właśnie przy zmianie przepisów ustaw budowlanych, że jakkolwiek dotyczące ustawy obowiązują, przecież ich wykonywanie bardzo wiele do życzenia pozostawia a bywają dość liczne wypadki, gdzie ustawa pozostaje martwą literą, dlatego Komisya administracyjna wyraża przekonanie, że skoro już ustawy budowlane doznają uzupełnienia, należałoby przepisy ustaw gminnych z roku 1866 i 1889 w dziale o zakresie działania własnym, w szczególności przy przepisach o policji ogniowej, policji budownictwa i t. d. uzupełnić a uzupełnić w tym kierunku, że na wypadek spostrzeżenia przez Wydział rady powiatowej, że wykonanie przepisów policji ogniowej i policji budownictwa natrafia albo na trudności, albo też jest niedostateczne, trzebaby ustanowić z ramienia rady powiatowej delegata, któryby miał pewnego rodzaju prawo, przypilnowania, aby przepisy policji ogniowej i budownictwa należycie przez gminy były wykonywane.

W tej mierze Komisya administracyjna dołącza odpowiednią rezolucyę zdążającą do zmiany odpowiedniego przepisu ustaw gminnych.

Na tej zasadzie wnosi Komisya administracyjna :

1. Wysoki Sejm raczy powziąć dołączoną uchwałę i uchwalić /. projekty ustaw.
2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższej sesji sejmowej przedłożył projekt ustawy o policji ogniowej dla wsi.
3. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższej sesji sejmowej przedłożył projekt ustawy uzupełniającej dział ustaw gminnych o własnym zakresie działania gminy, w szczególności zaś przepisy dotyczące policji ogniowej i policji budownictwa.

W ten sposób załatwioną także zostaje petycja Wydziału rady powiatowej w Tarnobrzegu do l. 2.339/905.

Zastępca Przewodniczącego :

Gniewosz.

Sprawozdawca :

Maiss.

U c h w a ł a.

1. Sejm ustanawia krajowy fundusz pożyczkowy dla Reprezentacyi powiatowych na ułatwienie krycia dachów materiałem ogniotrwałym.

2. Fundusz ten ustanawia się w sumie 1,500.000 koron.

3. Z funduszu tego udzielać będzie Wydział krajowy Reprezentacyom powiatowym bezprocentowych, zwrotnych w 10 latach pożyczek:

a) Na bezprocentowe zwrotne w 10 latach, poręczone przez gminy pożyczki dla ubogiej ludności włościańskiej i małomiejskiej w celu ułatwienia jej krycia budynków ogniotrwałym materiałem.

b) Na zakładanie w miarę uznania Wydziału krajowego powiatowych składów dachówek glinianych i cementowych pod warunkiem, że Wydziały powiatowe zaopatrywać będą z tych składów ludność włościańską i małomiejską w dachówkę za zwrotem ceny fabrycznej z doliczeniem jedynie kosztów dostawy do składu powiatowego.

c) Na wyrób dachówek cementowych w tych radach powiatowych, gdzie już we własnym zarządzie prowadzonym jest wyrób betonowych i gdzie jest gwarancya, że wyrób dachówek pod fachowym nadzorem i zgodnie z zasadami nauki prowadzonym będzie, oraz na zakładanie fabryk dachówek cementowych także przy innych radach powiatowych w kraju w miarę uznania potrzeby tego zakładania przez Wydział krajowy a szczególnie na zakładanie fabryk dachówek przy radach powiatowych w okolicach górskich położonych, gdzie dowóz tak dachówki glinianej jakoteż cementowej jest utrudniony i z wielkimi kosztami połączony.

4. Sejm upoważnia Wydział krajowy, aby imieniem kraju na cel wyszczególniony pod 1) zaciągnął we własnych funduszach lub w Banku krajowym pożyczkę w sumie 1,500.000 koron, oprocentowaną najwyżej na 4%, oraz ażeby na spłatę tej pożyczki stosowne raty anuitetowe wstawiał do wydatków corocznego budżetu funduszu krajowego od roku 1907.

I.

U s t a w a

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w przedmiocie zmiany §. 24. ustawy o Reprezentacyi powiatowej z 12. sierpnia 1866 Nr. 21. dz. u. kr.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Postanowienia §. 24. ustawy o Reprezentacyi powiatowej z 12. sierpnia 1866 Nr. 21. dz. u. kr. uchyla się a natomiast mają one opiewać:

Pożyczki.

§. 24. Rada powiatowa może w interesie powiatu zaciągać pożyczki, lub przyjmować zobowiązania, jeżeli kwota pożyczki, lub wartość ciężaru, wynikającego z zobowiązania, łącznie z długami już istniejącymi, nie przewyższa 0/0 podatków bezpośrednich, w powiecie przepisanych.

Do zaciągania pożyczek, lub przyjęcia zobowiązań, przekraczających tę miarę, lecz nie przenoszących 50/0 wspomnianych podatków, potrzebne jest zezwolenie Wydziału krajowego.

Do pożyczek większych, jakoteż do innych operacyj kredytowych, potrzebną jest ustawa krajowa.

Wyjątek stanowią pożyczki przeznaczone na pomoc dla ludności powiatu, dotkniętej klęską elementarną lub na ułatwienie krycia budynków ogniotrwałym materiałem.

W tych wypadkach Wydział krajowy może zezwolić na zaciągnięcie pożyczki, chociażby wartość obciążenia powiatu przekraczała 50/0 podatków bezpośrednich w powiecie przypisanych.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

II.

Ustawa

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wiel-
kiem Księstwem Krakowskim, zmieniająca niektóre postanowienia ustawy
z 13. października 1899 Nr. 133. dz. u. kr.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wiel-
kiem Księstwem Krakowskim postanawiam, co następuje:

Art. I.

Postanowienia §§. 7., 12., 14., 17., 18., 20., 32., 36., 40.
i 55. ustawy z 13. października 1899 Nr. 133. dz. u. kr. uchyla
się a natomiast mają one opiewać:

§. 7.

Rozpoczęcie budowy.

Budowa może być dopiero wtedy rozpoczęta, gdy konsens
stał się prawomocnym.

Roboty zaś przy budowlach włościańskich i gospodarskich
poszczególione w §. 1. ustęp 2. mogą być rozpoczęte w 6 dni
po zgłoszeniu ich u zwierzchności gminnej, jeżeli ta ostatnia,
czy to podług własnego uznania, czy też z powodu sprzecznie-
nia się zamierzonej robocie ze strony sąsiada, nie zarządzi roz-
prawy budowlanej.

Na obszarze zdrojowisk i stacyi klimatycznych może miej-
scowa władza policyjna ze względów publicznych (zdrowotnych,
komunikacyjnych, spokoju mieszkańców itp.), w miesiącach lipcu
i sierpniu wstrzymać wykonanie prawomocnie dozwolonych ro-
bót wymienionych w §. 1. niniejszej ustawy, z wyjątkiem wszakże
robót podanych w punkcie a), c), f), i), k), m) tegoż §. 1.

§. 12.

**Budowy obok dróg i placów, na polu górniczem, na granicy
monarchii i w rejonie fortyfikacyjnym.**

Odległość budynku od drogi krajowej, powiatowej, gmin-
nej I. klasy lub od publicznego dojazdu kolejowego, wynosić ma

przynajmniej trzy metry, a od publicznej drogi gminnej II. klasy co najmniej dwa metry, licząc od zewnętrznej krawędzi rowu drogowego.

Odległość ogrodzeń od powyższych dróg publicznych wynosić ma co najmniej 60 cm., licząc od zewnętrznej krawędzi rowu drogowego.

Wyjątek stanowią ulice i place posiadające ustalone linie regulacyjne.

Przy takich ulicach i placach należy domy stawiać bezpośrednio przy ustanowionej linii regulacyjnej.

Jeśli przed rzeczonymi domami ma być urządzony ogród lub zajazd, wówczas cofnięcie domu może być dozwolone tylko pod następującymi warunkami:

a) Odległość domu od ulicy lub placu nie może wynosić mniej jak 3 m., a przestrzeń ta nie może być użyta pod budynki uboczne, magazyny, składy, lub na cel, któryby przestrzeń tę szpecił.

b) Przestrzeń rzeczona ma być od ulicy lub placu odpowiednio oddzieloną.

Na obszarze zdrojowisk i stacyi klimatycznych odległość budynku od którejkolwiek drogi publicznej, jeśli droga ta nie ma ustalonej linii regulacyjnej, wynosić ma sześć metrów, licząc od zewnętrznej krawędzi chodnika lub rowu przydrożnego.

O rozprawie zarządzanej z powodu prośby o konsens na budowę lub roboty przy drogach krajowych, powiatowych, publicznych dojazdach kolejowych, lub też przy drogach gminnych, należy przynajmniej na 8 dni przed terminem badania planu (§. 4.) uwiadomić władzę zarządzającą temi drogami, pozostawiając jej wybór bądź to wzięcia udziału w rozprawie komisyjnej przez delegata, bądź też nadesłania pisemnego wniosku.

W razie zamierzonej budowy na eksploatawanem polu górniczem lub naftowem, należy do rozprawy przepisanej §. 4. zawiadamiać także zarząd odnośnego przedsiębiorstwa, o ile tenże znajduje się w gminie lub w najbliższym jej sąsiedztwie

Jeżeli nowy budynek stawiany być ma na ustroniu w pasie 2 kilometrów od granicy monarchii, należy przynajmniej na ośm dni przed terminem rozprawy uwiadomić o tem c. k. Starostwo, które może do rozprawy delegować zastępcę na koszt rządowe albo też pisemnie przesłać odnośne swe uwagi.

Przy budowach w rejonie fortyfikacyjnym tudzież obok dróg państwowych mają być zastosowane przepisy w tej mierze obowiązujące.

§. 14.

Regulacja zdrojowisk lub stacyi klimatycznych.

W miejscowościach, w których znajdują się zdrojowiska lub stacje klimatyczne o własnym statucie, obowiązany jest Wydział powiatowy najdalej w przeciągu dwóch lat od wejścia w życie niniejszej ustawy zarządzić w myśl §. 13. sporządzenie planu regulacyjnego.

Plan taki sporządza komisya zesłana na miejsce z ramienia Wydziału powiatowego.

W komisyi mają wzięść udział:

- a) Delegat Wydziału powiatowego jako przewodniczący;
- b) Naczelnik gminy i jeden delegat Rady gminnej;
- c) Przełożony obszaru dworskiego;

d) Znawcy (w sprawach budowlanych, sanitarnych itp.) przez Wydział powiatowy powołani;

e) Delegat komisji zdrojowej lub klimatycznej, względnie także rządowy inspektor zdrojowy.

Strony interesowane należy uwiadomić o terminie odbyć się mającej komisji.

Dalsze czynności mają być dokonane podług postanowień §. 13.

Koszta komisji i sporządzenia planu regulacyjnego ponosi fundusz kąpielowy. Za udział w tej komisji stron interesowanych i miejscowej władzy policyjnej nie mogą być przyznane żadne koszty.

Tylko na podstawie zatwierdzonego planu regulacyjnego może Zwierzchność gminna, względnie Wydział powiatowy (§. 9.) wydawać konsensa na budowę lub roboty poszczególnione w §. 1., wskazże pod następującymi warunkami:

Przy drogach, ulicach i placach, przy których bądź już znajdują się, bądź według uznania komisji zdrojowej powstać mogą mieszkania, przeznaczone dla gości kąpielowych:

1. Można stawiać tylko budynki główne (mieszkalne) frontem do tych dróg, ulic i placów, uboczne zaś względnie gospodarskie tylko w podwórzu poza budynkami głównymi.

2. Budynki główne (mieszkalne) mają być albo murowane, albo stawiane na podmurowaniu 50 cm. wysokiem.

3. Odległość budynków nieogniotrwałych tak głównych (mieszkalnych) jak i ubocznych (gospodarskich) czy to od budynków własnych, czy sąsiednich głównych i ubocznych, wynosić ma przynajmniej 10 metrów oraz 5 metrów od granicy gruntu sąsiedniego.

4. Przy budowie budynków mieszkalnych przestrzegać należy postanowień §. 21. ustęp ostatni, oraz postanowień §. 25.

5. Budynki mieszkalne należy, o ile to możliwe, obsadzać drzewami, a to w odległości około 5 m. od tych budynków.

Na miejscach podlegających powodzi nie wolno stawiać mieszkań dla gości kąpielowych.

W miejscowościach, w których powstaną nowe zdrojowiska lub stacje klimatyczne, obowiązany jest Wydział powiatowy zarządzić sporządzenie planu regulacyjnego w przeciągu sześciu miesięcy od czasu wydania statutu zdrojowego.

§. 17.

Plan regulacyjny.

Przy sporządzaniu planu regulacyjnego (§§. 13., 14. i 15.) lub planu linii regulacyjnej (§. 16.) należy przestrzegać głównie:

a) ażeby rozkład i położenie budynków odpowiadały wymaganiom sanitarnym, ogniowo-policyjnym i wogóle względem bezpieczeństwa;

b) ażeby drogi i ulice były ile możności proste, równe i jeśli stosunki miejscowe na to pozwalają, tak szerokie, iżby je obsadzić można drzewami przynajmniej po jednej stronie;

c) ażeby opady atmosferyczne miały zabezpieczony należyty odpływ, a sposób odprowadzenia nieczystości został należyście ustanowiony.

Na obszarze zaś zdrojowisk i stacji klimatycznych należy nadto przestrzegać:

d) ażeby po obydwu stronach dróg i ulic można urządzić chodniki i zasadzić drzewa;

e) ażeby utworzyć wolne przestrzenie gruntów dla założenia lub rozszerzenia parku, względnie uzyskać place wolne od zabudowań.

§. 18.

Wywłaszczenie.

Jeżeli ze względów publicznych, a mianowicie ze względów sanitarnych, komunikacyi, bezpieczeństwa od ognia lub wskutek ustanowienia linii regulacyjnej, okaże się potrzeba utworzenia nowej drogi, ulicy lub nowego placu, albo zajdzie potrzeba sprostowania lub rozszerzenia istniejącej drogi, ulicy lub istniejącego placu, względnie także potrzeba cofnięcia budowy z dotychczasowej linii frontowej do nowej linii regulacyjnej, winien będzie właściciel gruntu, ewentualnie, o ile zachodzą warunki określone w §. 365. ust. cyw., w drodze wywłaszczenia odstąpić gminie na własność potrzebną przestrzeń za wynagrodzeniem.

Jeśli zaś wskutek regulacyi okaże się potrzeba wysunięcia budowy z dotychczasowej linii frontowej do nowej linii regulacyjnej, wówczas budujący obowiązany będzie przed przystąpieniem do wykonania zamierzonej budowy nabyć na własność od dotychczasowego właściciela za wynagrodzeniem część gruntu między dotychczasową linią frontową a nową linią regulacyjną, a tenże właściciel, o ile zachodzą warunki określone w §. 365. ust. cyw., może być przymuszonym do odstąpienia budującemu tej części gruntu w drodze wywłaszczenia.

Orzeczenie o wywłaszczeniu należy do władzy politycznej.

Gdyby w powyższych wypadkach strony interesowane co do wysokości wynagrodzenia nie zgodziły się, oznaczy ją orzeczenie sądowe.

Niedojście do skutku ugody nie wstrzymuje dalszej rozprawy budowlanej.

W razie zajęcia obcego gruntu pod budowę, może być konsens budującemu tylko wówczas udzielony, jeżeli tenże wykaże się, iż otrzymał na to zezwolenie właściciela gruntu, lub też, że dostatecznie zabezpieczył kwotę odszkodowania, którą sąd oznaczy.

Przepisy niniejszego paragrafu należy stosować i do wypadków, gdzie na obszarze zdrowiska lub stacyi klimatycznej ze względów publicznych okaże się potrzeba zajęcia obcych gruntów dla utworzenia wolnych od zabudowań placów na cele użyteczności publicznej, albo też okaże się potrzeba usunięcia istniejących piekarni, kuźni, ślusarni i t. p. zakładów przemysłowych (§. 36.), o ile zakłady takie mogą ujemnie wpływać na zdrowie i spokój mieszkańców.

§. 20.

Materyał i odległość budowli.

1. Nowe budowle stawiane po wejściu w życie niniejszej ustawy należy pokrywać ogniotrwałym materyałem.

2. Wydział krajowy na wniosek Wydziału powiatowego może w wypadkach uwzględnienia godnych, uwolnić na pewien ściśle określony czas poszczególne gminy lub jej części od obowiązku krycia nowych nieogniotrwałych budynków materyałem ogniotrwałym.

3. Odległość nowego nieogniotrwałego budynku, bez względu na to, czy ma być ogniotrwałe lub nieogniotrwałe pokryty, od jakiegokolwiek obcego budynku, wynosić ma najmniej dziesięć metrów, a odległość jego od granicy niezabudowanego gruntu obcego wynosić ma najmniej pięć metrów.

4. Budynek z materyału ogniotrwałego może swym murem ogniochronnym przylegać do każdego budynku lub gruntu obcego.

Jeżeli jednak budynek taki nie ma przylegać do budynku lub gruntu obcego a stanąć ma przy drodze, ulicy lub placu publicznym, wówczas odległość jego wynosić ma najmniej pięć metrów od obcego gruntu.

5. Budynek nieogniotrwały stary lub spalony może być odbudowany z materiału nieogniotrwałego na tem samym miejscu i w dotychczasowych rozmiarach nawet w wypadku braku 10-metrowej odległości, jeżeli rozmiar gruntu nie dozwala na odsunięcie budynku do 10 metrowej odległości.

6. Pokrycie materiałem nieogniotrwałym dachu budynku pod 5. wspomnianego, nieogniotrwałe dotąd krytego, można dozwolnić tylko po urzędowym stwierdzeniu przez Wydział powiatowy ubóstwa właściciela.

7. Na obszarze zdrojowisk i stacji klimatycznych wyjątki pod 5. i 6. przewidziane, nie są dozwolone.

8. Dach budynku przeznaczonego wyłącznie na przechowywanie zboża, siana i t. p. płodów rolniczych, można pokryć materiałem nieogniotrwałym, jeżeli budynek rzeczony stanie w odległości conajmniej dwustu metrów od zabudowanej części tej miejscowości.

9. Budynki piętrowe należy pokryć materiałem ogniotrwałym, zaś dachy nieogniotrwałe na takich budynkach należy zastąpić dachami ogniotrwałymi w przeciągu lat 10 od wejścia w życie tej ustawy licząc.

Na łatanie takich dachów w powyższym okresie lat 10 może Zwierzchność gminna zezwolić tylko wówczas, jeżeli wiązanie stolca jest zdrowe i jeżeli nie więcej jak czwarta część całego pokrycia wymaga odnowienia.

10. Ściany, przy których znajdują się kominy, piece i ogniska winny być w przestrzeni pół metra od komina a jednego metra od pieca lub ogniska zupełnie murowane z cegieł lub kamienia.

11. Budynek, którego ubikacye na piąttrze przeznaczone są do zebrania większej ilości osób (zgromadzenia wszelkiego rodzaju, koncerty, domy modlitwy i t. p.), musi być ogniotrwałe zbudowany i ogniotrwałe kryty.

12. Odległości niniejszym paragrafem ustanowione nie naruszają postanowień przewidzianych w §§. 12., 14., 32., 35., 36. i 37., liczyć je zaś należy zawsze od najbliższej wystającej ku zamierzonej budowie części (ganek, okap i t. p.) jednego budynku do takiej samej najbliższej części drugiego budynku lub do obcego gruntu.

13. Radzie gminnej wolno:

a) uchwalić obowiązek pokrywania ogniotrwałym materiałem wszystkich budynków w gminie;

b) uchwalić obowiązek ogniotrwałego budowania wszystkich budynków w gminie, w pewnej jej części lub tylko pojedynczych ważniejszych budynków;

c) ustanowić większą odległość między budynkami obcymi, aniżeli ją ustawa niniejsza przewiduje, ustanowić odległość między budynkami na gruncie tego samego właściciela, a także większą odległość budynków od szkół, kościołów i cerkwi oraz większych palenisk od zabudowanej części gminy;

d) zakazać stawiania nowych budynków w pewnych nawet niezabudowanych częściach gminy.

Uchwałę odnośną należy jednak w gminie odpowiednio ogłosić, a przeciw niej mogą strony interesowane wnieść rekurs w sposób przewidziany w §. 47.

§. 32.

Wychodki i zbiorniki na nawóz.

W każdym budynku mieszkalnym lub obok takiego budynku winny być urządzone wychodki z odpowiednim zbiornikiem. W poszczególnych jednak wypadkach może Wydział powiatowy, a w toku instancyi Wydział krajowy uwolnić budującego od obowiązku urządzenia wychodku.

Rada gminna wyda w przeciągu sześciu miesięcy od wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy o urządzeniu i wypróżnianiu zbiorników kloacznych.

Przepisy te zatwierdzić ma Wydział powiatowy, któremu przysługuje prawo zmienić je stosownie do miejscowych warunków.

Każdy zbiornik winien być tak urządzony, aby nieczystości nie przenikały jego ścian i spodu i ma być oddalony przynajmniej na 2 m od granicy sąsiedniej, a 10 m od najbliższej studni.

Wychodki nie mogą mieć wejścia z kuchni albo spiżarni i nie mogą być widoczne z ulicy lub placu publicznego.

Zbiorniki na nawóz mogą być urządzone w odległości co najmniej 10 m od najbliższej studni, a co najmniej 2 m od granicy sąsiedniej.

W miejscowościach, w których znajdują się zdrojowiska i stacje klimatyczne i we wszystkich znaczniejszych miejscowościach, które Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem oznaczy, winna Rada gminna określić te części gminy, w których nawet w domach już istniejących, w ciągu jednego roku od dnia tego rozporządzenia Wydziału krajowego mają być dobudowane brakujące wychodki. Przyczem mają być zastosowane przepisy uchwały Rady gminnej co do urządzenia zbiorników i odprowadzania nieczystości.

Na przestrzeni zdrojowisk i stacji klimatycznych wychodki należy urządzać w domu mieszkalnym i w taki sposób, iżby je można ogrzewać.

§. 36.

Budynki o większych paleniskach.

Suszarnie na owoce, len, konopie, wędzarnie, piekarnie, cegielnie, piece do wypalania wapna i budynki o większych paleniskach w ogóle, winny być od innych budynków przynajmniej na 30 m oddalone.

Cegielnie i piece do wypalania wapna mogą stać jedynie po za obrębem zabudowanego obszaru miejscowości.

Kuźnie winny być od innych budynków oddalone przynajmniej o 30 m lub urządzone w budynkach ogniotrwale zbudowanych i ogniotrwale krytych.

W zdrojowiskach i stacjach klimatycznych budynki, o których wyżej mowa, niemniej kuźnie i ślusarnie można stawiać tylko po za obszarem zdrojowiska i stacji klimatycznej w odległości przynajmniej 300 m od budynków mieszkalnych położonych na obszarze uzdrowiska, a kuźnie i ślusarnie tylko z ogniotrwałego materiału i ogniotrwale kryte.

§. 40.

Sadzenie drzew między budynkami.

Budynek z materiału nieogniotrwałego, choćby ogniotrwale kryty, należy obsadzić drzewami liściastymi.

§. 55.

Wykonanie prawomocnych poleceń.

Jeżeli właściciel budynku, pomimo nałożenia grzywny za niedotrzymanie pierwszego terminu, nie dopełni w drugim przez Zwierzchność gminną oznaczonym terminie prawomocnego polecenia władz powołanych do wykonania tej ustawy, Zwierzchność gminna wykona to polecenie na jego koszt i stratę.

Art. II.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

III.

Ustawa

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustawy z dnia 4. kwietnia 1889 Nr 31. Dz. u. kr. w brzmieniu ustawy z dnia 14. lipca 1898 Dz. u. kr. Nr. 70.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Postanowienia §§. 15., 19., 20., 24., 25., 45., 46., 47., 48., 56., 61., 64., 72., 73., 74., 75., 76., 77., 79., 82. i 86. ustawy z 4. kwietnia 1889 Nr. 31 Dz. u. kr. w brzmieniu ustawy z dnia 14. lipca 1898 Nr. 70 Dz. u. kr. uchyla się, a natomiast mają one opiewać:

§. 15.

Inne wyjątkowe postanowienia.

Przy budowie w rejonie fortyfikacyjnym, tudzież obok dróg państwowych należy stosować przepisy w tej mierze obowiązujące.

Odległość budynku od drogi krajowej, powiatowej, gminnej pierwszej klasy lub od publicznego dojazdu kolejowego wynosić ma przynajmniej trzy metry, zaś od publicznej drogi gminnej drugiej klasy przynajmniej dwa metry, licząc od zewnętrznej krawędzi rowu drogowego.

Odległość ogrodzeń od dróg powyższych wynosić ma co najmniej 60 cm., licząc od zewnętrznej krawędzi rowu drogowego.

Wyjątek stanowią ulice i place, dla których ustalono linie regulacyjne.

O terminie rozprawy zarządzonej z powodu prośby o konsens na budowę lub roboty przy drogach powyższych, należy przynajmniej na sześć dni naprzód uwiadomić władzę zarządzającą odnośną drogą, pozostawiając jej wybór bądź to wzięcia udziału w rozprawie przez swego delegata, bądź też nadesłania wniosku na piśmie.

W razie zamierzonej budowy na nadanem polu górnikiem lub naftowem, albo też w jego sąsiedztwie, należy do rozprawy przepisanej §§. 8. i 9. zaważać także przedsiębiorcę górniczego, względnie naftowego.

Jeżeli nowy budynek stawianym być ma na ustroniu w większym oddaleniu, jak dwu kilometrów od granicy państwa, należy o wniesieniu podania o konsens uawiadomić c. k. Starostwo. Starostwo może do rozprawy delegować zastępcę, albo też pisemnie przesłać swe uwagi w tej mierze.

§. 19.

Plan regulacyjny.

Wydział powiatowy obowiązany jest do dwóch lat od wejścia w życie niniejszej ustawy przedłożyć Wydziałowi krajowemu do ostatecznego zatwierdzenia plan regulacyjny gminy na jej koszt sporządzić się mający.

W tym celu zarządzi Wydział powiatowy komisyonalne dochodzenie na miejscu.

W skład Komisji wejść mają: delegat Wydziału powiatowego, powołani przez Wydział powiatowy znawcy: techniczny, sanitarny i ogniowy, wreszcie naczelnik gminy lub jego zastępca z dwoma asesorami.

Strony interesowane należy ogłoszeniem ze strony Zarządu gminy zawiadomić o terminie Komisji.

Na podstawie wyniku oględzin i protokolarnego oświadczenia znawców i zastępców gminy, ewentualnie zaś i stron interesowanych, sporządzi Komisya plan regulacyjny (§. 20.) obejmujący całą gminę.

Wydział powiatowy zavezwie następnie Radę gminną do wydania w ciągu dni trzydziestu opinii swojej o projektowanym planie.

Plan regulacyjny, wnioski swoje i opinię Rady gminnej, o ile w powyższym terminie wydana zostanie, przedstawi Wydział powiatowy Wydziałowi krajowemu do ostatecznej decyzji.

Jeżeli Rada gminna uchwaliła już przedtem plan regulacyjny, obowiązany jest Wydział powiatowy mimo to przeprowadzić na koszt gminy całe niniejszem wskazane postępowanie dla ewentualnego uzupełnienia, lub ewentualnej zmiany istniejącego planu, oraz postąpić następnie w sposób wskazany w tym paragrafie.

W razie zniszczenia gminy lub jej części przez pożar, obowiązany będzie Wydział powiatowy przystąpić w ciągu dni ośmiu do sporządzenia względnie rewizji planu regulacyjnego gminy.

Zatwierdzony przez Wydział krajowy plan regulacyjny ma zarząd gminy podać do publicznej wiadomości z oznajmieniem, że tylko na podstawie tego planu będzie można uzyskać zezwolenie na budowę lub roboty wymienione w §§. 1. i 2. niniejszej ustawy.

Wszelka zmiana zatwierdzonego przez Wydział krajowy planu regulacyjnego może nastąpić tylko za zezwoleniem Wydziału krajowego na podstawie uchwały Rady gminnej i wniosku Wydziału powiatowego.

§. 20.

Przy sporządzaniu planu regulacyjnego należy przestrzegać:

1. Ażeby rozkład i położenie budynków odpowiadały względom ogniowym, sanitarnym, komunikacyjnym i wogóle bezpieczeństwa publicznego.

2. Ażeby opady atmosferyczne, kanały i ścieki miały należyty odpływ, względnie, ażeby można je ująć w należyty system.

3. Ażeby drogi i ulice były równe, proste i tak szerokie, iżby je obsadzić można drzewami.

§. 24.

Materyał do budowy.

Do budowy należy używać z reguły tylko ogniotrwałego materyału.

Wydział powiatowy obowiązany jest w terminie ustanowionym w §. 19. i w sposób w tymże §. 19. określony zbadać i ile możliwości równocześnie z planem regulacyjnym przedłożyć Wydziałowi krajowemu do ostatecznego rozstrzygnięcia, oparte na opinii Rady gminnej wnioski swoje, czy i w których częściach gminy można stawiać budynki także z muru pruskiego, a w których nawet z drzewa.

Na planie regulacyjnym (§. 19.) uwidocznici ma Komisya części gminy (rejon) dla budynków ogniotrwałych, z muru pruskiego a ewentualnie także z drzewa.

Jeżeli Rada gminna inaczej nie postanowiła, można aż do chwili powzięcia decyzji przez Wydział krajowy używać materyału nieogniotrwałego przy budynkach parterowych na odleglejszych ulicach i przedmieściach, gdzie zabudowania nie łączą się bezpośrednio, lecz są oddzielone od siebie dziedzińcami, ogrodami, lub wolnymi placami.

Odnosne postanowienia § 19. należy analogicznie zastosować także do wypadków wcześniejszego uchwalenia przez Radę gminną rejonów budowlanych, wcześniejszego zniszczenia gminy lub jej części przez pożar, co do ogłoszenia zatwierdzonych przez Wydział krajowy rejonów i warunku udzielania konsensów, wreszcie co do zmiany rejonów.

W razie powzięcia przez Radę gminną prawomocnej uchwały wprowadzającej obowiązek stawiania w całej gminie budynków tylko z ogniotrwałego materyału, odpada czynność Wydziału powiatowego przewidziana niniejszym paragrafem.

§. 25.

M u r y.

Grubość murów powinna być dokładnie oznaczoną w planach budowy.

Komisya badająca plany orzeka, czy projektowana grubość murów odpowiada bezpieczeństwu publicznemu, czy też winna ulegz zmianie.

Grubość murów ceglanych w budynkach mieszkalnych parterowych i jednopiętrowych powinna wynosić przy ścianach zewnętrznych conajmniej 45 ctm. a 30 ctm. przy ścianach wewnętrznych, na których pułapy spoczywają.

Przy budynkach mieszkalnych, mających więcej pięter, dwa piętra najwyżej położone winny mieć grubość murów takich samych rozmiarów, tj. najmniej 45 ctm., względnie 30 ctm., w każdym zaś następujących dwóch niżej położonych piętrach, grubość murów o 15 ctm. powiększoną być musi.

Mury fundamentów mają być o 15 ctm. grubsze od ściany na nich spoczywającej.

Rozmiary powyższe odnoszą się do murów niewyprawionych w stanie surowym.

Budynki nieogniotrwałe należy stawiać na podmurowaniu 50 ctm. wysokości ponad powierzchnię terenu.

§. 45.

Stodoły, szopy i t. p.

Stodoły, szopy i inne budynki, przeznaczone na przechowywanie łatwo zapalnych materyałów, jeżeli są zbudowane

z materiału nieogniotrwałego choćby ogniotrwale kryte, muszą być od budynku mieszkalnego, równie jak od kuchni przestrzenią 10 m. oddzielone. Takie budynki tylko wówczas przybudować można do domu mieszkalnego lub do kuchni, jeżeli przyległe izby mieszkalne, względnie kuchnie od nich oddzielone zostaną trwałym murem ogniochronnym;

Izb mieszkalnych zaś ani kuchni do takich budynków do budowywać nie wolno.

§. 46.

Suszarnie, piece do wypalania wapna lub cegły i kuźnie.

Suszarnie na owoce, len lub konopie, winny być od innych budynków przynajmniej o 30 m. oddalone.

Piece do wypalania wapna lub cegły mogą być stawiane jedynie poza obrębem zabudowanego obszaru miejskiego w odległości conajmniej 300 metrów.

Kuźnie winny być oddalone od innych budynków przynajmniej o 30 m., lub urządzone w budynkach ogniotrwale zbudowanych.

§. 47.

Pokrywanie dachów.

Dachy budynków należy w regule pokrywać tylko ogniotrwałym materiałem.

Jaki materiał uważać należy za ogniotwały, orzeka Wydział krajowy podług swego uznania.

Wydział krajowy na wniosek Wydziału powiatowego, oparty na opinii Rady gminnej, może w wypadkach uwzględnienia godnych uwolnić na pewien ściśle określony czas, jednak nie na dłużej jak na lat 10, licząc od dnia wejścia w życie tej ustawy, poszczególne części gminy, nie objęte rejonem dla budynków ogniotwałych, od obowiązku krycia budynków materiałem ogniotrwałym.

Dachów krytych materiałem ogniotrwałym, mających jednak ściany szczytowe drewniane, nie uważa się przy budynkach piętrowych za ogniotwale, przy budynkach parterowych niemurowanych dachy takie tylko wówczas za ogniotwale uważane będą, gdy drewniane ściany szczytowe są tynkowane.

§. 48.

Pokrywanie dachów słomą.

Dachów nie wolno pokrywać słomą, trzcina lub szuwarem.

Wyjątek stanowią budynki przeznaczone wyłącznie na przechowywanie zboża, siana i t. p. płodów rolniczych, jeżeli budynek podobny stanie w odległości co najmniej 200 metrów od zabudowanej części gminy.

§. 56.

Budynki przy ulicach i placach publicznych.

Przy głównych ulicach i placach publicznych wolno na froncie stawiać tylko budynki główne. Inne budynki służące na gospodarcze lub podobne cele, jako to: stajnie, wozownie i t. d. mają być w podwórzu umieszczone.

Budynki frontowe muszą przypierać bezpośrednio do siebie lub do granicy sąsiedniej. W przeciwnym razie odległość ich powinna wynosić najmniej 6 m. od obcego gruntu, a fasada przyczółka domu ma być zastosowaną do fasady frontowej.

§. 61.

Ogrodzenia, płoty i t. p.

O jakości materiału do urządzenia ogrodzeń używać się mającego rozstrzygają zwyczaje miejscowe.

Na odgrodzeniach nie wolno urządzać ostrzeszków ze słomy, trzciny, szuwaru, peżu, odpadków łądyg konopnych i t. p. łatwo zapalnych przedmiotów.

§. 64.

Sadzenie drzew między budynkami.

Budynek z materiału nieogniotrwałego, choćby ogniotrwale kryty, należy obsadzić drzewami liściastymi.

§. 72.

Naprawa dachów.

Istniejące dachy gontowe należy do lat dziesięciu od wejścia w życie niniejszej ustawy zastąpić ogniotrwałem pokryciem (§. 47. ustęp pierwszy).

Łatanie takich dachów w powyższym okresie lat 10 może Zwierzchność gminna dozwolić tylko wówczas, jeżeli wiązanie stolca jest zdrowe i jeżeli niewięcej jak czwarta część całego pokrycia wymaga odnowienia.

Wyjątek stanowią wypadki przewidziane w §§. 47. i 48.

§. 73.

Zwierzchność gminna.

Naczelnik gminy względnie Zwierzchność gminna czuwa nad przestrzeganiem przepisów tej ustawy, a przede wszystkim nad tem, ażeby nikt bez pisemnego konsensu Zwierzchności gminnej nie budował lub nie wykonywał robót wymienionych w §§. 1., 2. a względnie i §. 3. niniejszej ustawy, ażeby strony stosowały się do warunków wydanego im konsensu, oraz żeby ściśle przestrzegano planu regulacyjnego, rejonów budowlanych i obowiązku krycia dachów materiałem ogniotrwałym.

Od rozporządzeń naczelnika gminy względnie Zwierzchności gminnej można w terminie dni 14 od dnia doręczenia odpowiedniego rozporządzenia, wnieść rekurs do Wydziału powiatowego na ręce naczelnika gminy.

§. 74.

Rada gminna.

1. Zarządza sporządzenie ogólnego planu gminy i czuwa nad jego peryodycznem uzupełnieniem ze strony naczelnika gminy.

2. Zatwierdza plany budynków przeznaczonych na cele gminne lub jej zakładów.

3. Uchwala postanowienia względnie wyraża opinię w wypadkach przewidzianych w §§. 18., 19., 24., 47., 52., 57., 59. i 68.

4. Uchwala, w której części gminy nowych budynków stawiać nie wolno

Uchwały przewidziane w §§. 18., 24., 52., 59. i 68., oraz w punkcie 4. niniejszego paragrafu należy w gminie ogłosić.

Przeciw uchwale Rady gminnej może strona w terminie dni 14 od dnia ogłoszenia uchwały lub jej doręczenia, wnieść rekurs do Wydziału powiatowego na ręce naczelnika gminy.

§. 75.

Wydział powiatowy.

1. Czuwa nad wykonaniem niniejszej ustawy.
2. Wykonuje czynności wskazane w §§. 19., 24., 47.
3. Rozstrzyga rekursy przewidziane w §§. 73. i 74.

Przeciw orzeczeniu Wydziału powiatowego lub przeciw jego uchwale może strona w terminie dni 14 od dnia doręczenia lub ogłoszenia orzeczenia względnie uchwały, wnieść rekurs do Wydziału krajowego na ręce Wydziału powiatowego.

§. 76.

Wydział krajowy.

1. Czuwa nad wykonaniem niniejszej ustawy.
2. Wykonuje czynności przewidziane w §§. 19., 24. i 47.
3. Rozstrzyga w ostatniej instancji rekursy przeciw orzeczeniom i uchwałom Wydziału powiatowego.

§. 77.

Władze polityczne.

Prawa zastrzeżone władzom politycznym postanowieniami odnośnych ustaw gminnych, pozostają nienaruszone.

§. 79.

Inne przekroczenia.

Co do innych przekroczeń przepisów zawartych w tej ustawie, służy prawo karania naczelnikowi gminy z dwoma asesorami. Przekroczenia te karane będą stosownie do stopnia winy i do wynikającego z niej niebezpieczeństwa publicznego grzywną od 10 do 200 K, a w razie niemożności uiszczenia kary pieniężnej, aresztem od 24 godzin do 20 dni.

W gminach podlegających ustawie gminnej z 13. marca 1889 Dz. u. kr. Nr. 24. względnie z 3. lipca 1896 Dz. u. kr. Nr. 51. przysługuje naczelnikowi gminy względnie jego zastępcy przewidziane niniejszem prawo orzekania kary.

§. 82.

Wykonanie prawomocnych poleceń.

Jeżeli właściciel budynków pomimo nałożenia grzywny za niedotrzymanie pierwszego terminu, nie dopełni w drugim przez Zwierzchność gminną oznaczonym terminie prawomocnego polecenia władz powołanych do wykonania tej ustawy, Zwierzchność gminna wykona to polecenie na jego koszt i stratę.

Art. II.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

IV.

Ustawa

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wiel-
kiem Księstwem Krakowskiem w przedmiocie zmiany niektórych postanowień
ustawy z dnia 28. kwietnia 1882 Nr. 77. Dz. u. kr

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wiel-
kiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Postanowienia §§. 15., 21., 42., 44., 45., 46., 54, 62., 63.,
64., 72., 73., 74., 75., 76., 77, 79. i 82. ustawy z dnia 28. kwie-
tnia 1882 Nr. 77. Dz. u. kr. uchyla się, a natomiast mają one
opiewać:

§. 15.

Budowy w rejonie fortyfikacyjnym tudzież obok dróg publicznych.

Przy budowach w rejonie fortyfikacyjnym, tudzież obok
dróg państwowych, należy stosować przepisy w tej mierze obo-
wiązujące.

Odległość budynków od drogi krajowej, powiatowej, gmin-
nej pierwszej klasy lub od publicznego dojazdu kolejowego, wy-
nosić ma przynajmniej trzy metry, zaś od publicznej drogi
gminnej drugiej klasy przynajmniej dwa metry, licząc od ze-
wnętrznej krawędzi rowu drogowego.

Odległość ogrodzeń od dróg powyższych wynosić ma co
najmniej 60 cm., licząc od zewnętrznej krawędzi rowu dro-
gowego.

Wyjątek stanowią ulice i place, dla których ustalono li-
nie regulacyjne.

O terminie rozprawy zarządzonej z powodu próśby o kon-
sens na budowę lub roboty przy drogach powyższych, należy
przynajmniej na sześć dni naprzód uwiadomić władzę zarządza-
jącą odnośną drogą, pozostawiając jej wybór bądź to wzięcia
udziału w rozprawie przez swego delegata bądź też nadesłania
wniosku na piśmie.

§. 21.

Materiał do budowy.

Do budowy należy używać z reguły tylko ogniotrwałego
materiału.

Wydział powiatowy obowiązany jest w terminie ustanowionym w §. 62. i w sposób w tymże §. 62. określony, zbadać ile możliwości równocześnie z planem regulacyjnym przedłożyć Wydziałowi krajowemu do ostatecznego rozstrzygnięcia oparte na opinii Rady gminnej wnioski swoje, czy i w których częściach gminy można stawiać budynki także z pruskiego muru, a w których nawet z drzewa.

Na planie regulacyjnym (§. 62.) uwidocznić ma komisya części gminy (rejon) dla budynków ogniotrwałych, z muru pruskiego, a ewentualnie także z drzewa.

Jeżeli Rada gminna inaczej nie postanowiła, można aż do chwili powzięcia decyzji przez Wydział krajowy, używać materiału nieogniotrwałego przy budowach parterowych na odleglejszych ulicach i przedmieściach, gdzie zabudowania nie łączą się bezpośrednio, lecz są oddzielone od siebie dziedzińcami, ogrodami lub wolnymi placami.

Ściany budynków, przy których stanąć mają kominy, piece i ogniska, muszą być murowane.

Odnośne postanowienia §. 62. należy analogicznie zastosować także do wypadków wcześniejszego uchwalenia przez Radę gminną rejonów budowlanych, wcześniejszego zniszczenia gminy lub jej części przez pożar, co do ogłoszenia zatwierdzonych przez Wydział krajowy rejonów i zmian tych rejonów.

W razie powzięcia przez Radę gminną prawomocnej uchwały wprowadzającej obowiązek stawiania w całej gminie budynków tylko z ogniotrwałego materiału, odpada czynność Wydziału powiatowego przewidziana niniejszym paragrafem.

§. 42.

Stodoły, szopy, drewnitnie i t. p.

Stodoły, szopy, drewnitnie i inne tego rodzaju budynki, jeżeli są zbudowane z materiału nieogniotrwałego (choćby ogniotrwałe kryte), muszą być od budynku mieszkalnego, a względnie od kuchni dziesięć metrów oddalone, a mogą być tylko w takim razie przybudowane, jeżeli przyległe izby mieszkalne, a względnie kuchnie oddzielone będą od nich trwałym murem ogniochronnym. Do takiej stodoły, szopy, drewnitni i innych tego rodzaju budynków nie mogą być dobudowane izby mieszkalne lub kuchnie.

§. 44.

Pokrywanie dachów.

Dachy budynków należy z reguły pokrywać tylko ogniotrwałym materiałem.

Który materiał uważać należy za ogniotrwały, orzeka Wydział krajowy podług swego uznania.

§. 45.

Wyjątek od obowiązku pokrywania dachów ogniotrwałym materiałem.

Wydział krajowy na wniosek Wydziału powiatowego opaty na opinii Rady gminnej, może w wypadkach uwzględnienia godnych uwolnić na pewien ściśle określony czas pojedyncze części gminy, nieobjęte rejonem dla budynków ogniotrwałych od obowiązku krycia budynków materiałem ogniotrwałym.

§. 46.

Pokrywanie dachów słomą.

Dachów nie wolno pokrywać słomą, trzcina lub szuwarem.

Wyjątek stanowią budynki przeznaczone wyłącznie na przechowywanie zboża, siana itp. płodów rolniczych, jeżeli budynek podobny stanie w odległości co najmniej 200 metrów od zabudowanej części gminy.

§. 54.

Budynki przy ulicach i placach publicznych.

Przy głównych ulicach na froncie wolno stawiać tylko budynki główne. Budynki podrzędne, służące na gospodarze lub tym podobne cele, jakoto: stajnie, wozownie itd. mają być w podwórzu umieszczone.

Budynki frontowe muszą przypierać bezpośrednio do siebie lub do granicy sąsiedniej. W przeciwnym razie odległość ich powinna wynosić najmniej 6 m. od obcego gruntu a fasada przyczółka domu ma być zastosowaną do fasady frontowej.

§. 62.

Plan regulacyjny.

Wydział powiatowy obowiązany jest do dwóch lat od wejścia w życie niniejszej ustawy przedłożyć Wydziałowi krajowemu do ostatecznego zatwierdzenia plan regulacyjny gminy, na jej koszt sporządzić się mający.

W tym celu zarządzi Wydział powiatowy komisjonalne dochodzenie na miejscu.

W skład komisji wejść mają: delegat Wydziału powiatowego, powołani przez Wydział powiatowy znawcy: techniczny, sanitarny i ogniowy, wreszcie naczelnik gminy lub jego zastępca z dwoma asesorami.

Strony interesowane należy ogłoszeniem ze strony zarządu gminy zawiadomić o terminie komisji.

Na podstawie wyniku oględzin i protokolarnego oświadczenia znawców i zastępców gminy, ewentualnie zaś i stron interesowanych, sporządzi komisja plan regulacyjny (§. 63.) obejmujący całą gminę.

Wydział powiatowy zawiadomienie następnie Radę gminną do wydania w ciągu dni trzydziestu opinii swojej o projektowanym planie.

Plan regulacyjny, wnioski swoje i opinię Rady gminnej, o ile w powyższym terminie wydana zostanie, przedstawi Wydział powiatowy Wydziałowi krajowemu do ostatecznej decyzji.

Jeżeli Rada gminna uchwaliła już przedtem plan regulacyjny, obowiązany jest Wydział powiatowy mimo to przeprowadzić na koszt gminy całe niniejszem wskazane postępowanie dla ewentualnego uzupełnienia lub ewentualnej zmiany istniejącego planu, oraz postąpić następnie w sposób wskazany w tym paragrafie.

W razie zniszczenia gminy lub jej części przez pożar, obowiązany będzie Wydział powiatowy przystąpić w ciągu dni ośmiu do sporządzenia względnie rewizji planu regulacyjnego gminy.

Zatwierdzony przez Wydział krajowy plan regulacyjny ma Zarząd gminy podać do publicznej wiadomości z oznajmieniem, że tylko na podstawie tego planu będzie można uzyskać zezwolenie na budowę lub roboty wymienione w §§ 1. i 2. niniejszej ustawy.

Wszelka zmiana zatwierdzonego przez Wydział krajowy planu regulacyjnego może nastąpić tylko za zezwoleniem Wydziału krajowego na podstawie uchwały Rady gminnej i wniosku Wydziału powiatowego.

§. 63.

Przy sporządzaniu planu regulacyjnego należy przestrzegać :

1. Ażeby rozkład i położenie budynków odpowiadały względom ogniowym, sanitarnym, komunikacyjnym i w ogóle bezpieczeństwu publicznego.
2. Ażeby opady atmosferyczne, kanały i ścieki miały należyty odpływ, względnie ażeby można je ująć w należyty system.
3. Ażeby drogi i ulice były równe, proste i tak szerokie, iżby je obsadzić można drzewami.

§. 64.

Sadzenie drzew między budynkami.

Budynek z materiału nieogniotrwałego, choćby ogniotrwałe kryty, należy obsadzić drzewami liściastymi.

§. 72.

Naprawa dachów.

Istniejące dachy gontowe należy do lat dziesięciu od wejścia w życie niniejszej ustawy zastąpić ogniotrwałem pokryciem (§. 44.)

Łatanie takich dachów w powyższym okresie lat 10, może Zwierzchność gminna dozwolnić tylko wówczas jeżeli wiązanie stolca jest zdrowe i niewięcej jak czwarta część całego pokrycia wymaga odnowienia.

Wyjątek stanowią wypadki przewidziane w §§. 45. i 46.

§. 73.

Naczelnik gminy i Zwierzchność gminna.

Naczelnik gminy względnie Zwierzchność gminna czuwa nad przestrzeganiem przepisów tej ustawy, a przedewszystkiem nad tem, ażeby nikt bez pisemnego konsensu Zwierzchności gminnej nie budował lub nie wykonywał robót wymienionych w §§. 1., 2., a względnie i §. 3. niniejszej ustawy, ażeby strony stosowały się do warunków wydanego im konsensu, oraz żeby ściśle przestrzegano planu regulacyjnego, rejonów budowlanych i krycia dachów materiałem ogniotrwałym.

Od rozporządzeń Naczelnika gminy względnie Zwierzchności gminnej można w terminie dni 14 od dnia doręczenia odnośnego rozporządzenia, wnieść rekurs do Wydziału powiatowego na ręce Naczelnika gminy.

§. 74.

Rada gminna.

1. Zarządza sporządzenie ogólnego planu gminy i czuwa nad jego peryodycznem uzupełnieniem ze strony naczelnika gminy.
2. Zatwierdza plany budynków przeznaczonych na cele gminne lub jej zakładów.
3. Uchwala postanowienia, względnie wyraża opinię w wypadkach przewidzianych w §§. 21., 45., 50., 55., 57., 61. 62. i 68.
4. Uchwala, w której części gminy nowych budynków stawiać nie wolno.

Uchwały przewidziane w §§. 21., 50., 57., 61. i 68., oraz w punkcie 4. niniejszego paragrafu należy w gminie ogłosić.

Przeciw uchwale Rady gminnej może strona w terminie dni 14 od dnia ogłoszenia uchwały lub jej doręczenia, wnieść rekurs do Wydziału powiatowego na ręce naczelnika gminy.

§. 75.

Wydział powiatowy :

1. Czuwa nad wykonaniem niniejszej ustawy.
2. Wykonuje czynności wskazane w §§. 21., 45. i 62.
3. Rozstrzyga rekursy przewidziane w §§. 73. i 74.

Przeciw orzeczeniu Wydziału powiatowego lub przeciw jego uchwale może strona w terminie dni 14 od dnia doręczenia lub ogłoszenia orzeczenia względnie uchwały wnieść rekurs do Wydziału krajowego na ręce Wydziału powiatowego.

§. 76.

Wydział krajowy.

1. Czuwa nad wykonaniem niniejszej ustawy.
2. Wykonuje czynności wskazane w §§. 21., 45. i 62.
3. Rozstrzyga w ostatniej instancji rekursy przeciw orzeczeniom i uchwałam Wydziału powiatowego.

§. 77.

Władze polityczne.

Prawa zastrzeżone władzom politycznym postanowieniami odnośnych ustaw gminnych pozostają nienaruszone.

§. 79.

Inne przekroczenia.

Co do innych przekroczeń przepisów w tej ustawie zawartych prawo karania służy naczelnikowi gminy, względnie jego zastępcy.

Przekroczenia te karane będą stosownie do stopnia winy i wynikającego z niej niebezpieczeństwa publicznego, pieniądze w wysokości od 10 do 200 K, albo w razie niemożności uiszczenia kary pieniężnej, aresztem od 24 godzin do 20 dni.

§. 82.

Wykonanie prawomocnych poleceń.

Jeżeli właściciel budynku mimo nałożenia grzywny pieniężnej za niedotrzymanie pierwszego terminu nie uczyni w drugim przez Zwierzchność gminną oznaczyć się mającym terminie zadość prawomocnemu poleceniu organów powołanych do wykonania tej ustawy, Zwierzchność gminna wykona to polecenie na jego koszt i stratę.

Art. II.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

V.

Ustawa

z dnia . . . . . w przedmiocie zaliczenia gminy Zakopane powiatu Nowy Targ pod przepisy ustawy z dnia 10. listopada 1891 Nr. 18. Dz. u. kr.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Gmina Zakopane powiatu Nowy Targ podlega postanowieniom ustawy o policyi ogniowej z dnia 10. listopada 1891 roku Nr. 18. Dz. u. kr.

Art. II.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.
